

Demokrati i Aktion

Lærervejledning

Produceret af

Tekst og opgaver: Sissel Rosenberg

Grafik: Katrine Brun Lunding

I samarbejde med

MUNDU – Center for global dannelse

GAMES – Gambia Media Support

Støttet af

OpEn-puljen

DEMOKRATI I AKTION

Introduktion

Demokrati i Aktion er et undervisningsforløb om demokrati, handlekraft og aktivisme. Formålet er at give eleverne erfaring med, hvordan de selv kan påvirke den virkelighed, de lever i, og skabe forandring uafhængigt af politiske institutioner og voksne. Forløbet tager udgangspunkt i et centralt spørgsmål: Hvad gør man, når man oplever noget, man gerne vil forandre?

Gennem 5 moduler, hvor eleverne via film, dialogøvelser, cases og gruppearbejde, oplever hvordan unge aktivister fra Gambia, som bruger poesi som et demokratisk middel, og organiserer sig for at løse f.eks. affaldsproblemer lokalt. Filmene fungerer både som inspiration og som et perspektivskifte. Mange danske unge har stor demokratisk frihed og mange muligheder for at organisere sig, men oplever samtidig afmagt overfor store samfundsudfordringer. De gambiske eksempler inviterer eleverne til at reflektere over, hvad aktivt medborgerskab kan se ud som, og hvad vi kan lære af unge, der engagerer sig under helt andre vilkår.

Den gennemgående idé i forløbet er, at globale udfordringer også findes lokalt. Klimakrisen, trivsel, ligestilling, uddannelse og demokrati er ikke kun noget, der foregår på Christiansborg eller i internationale organisationer. Det viser sig også i elevernes egne hverdagsliv. Derfor arbejder eleverne med konkrete problemstillinger, som de selv oplever og kan handle på.

Eleverne arbejder gennem hele forløbet i faste grupper på 4-5 personer. Undervejs udvikler de et opråb, en aktion eller et kreativt produkt om en sag, de ønsker at skabe opmærksomhed omkring eller forandre. Målet er ikke at skabe et perfekt produkt, men at give eleverne erfaring med at undersøge et problem, formulere en vision og omsætte idéer til handling.

Indhold

Modul	Formål	Indhold
1	Eleverne undersøger deres egne forestillinger om demokrati og får en bredere forståelse af demokrati som noget, der skabes gennem deltagelse og handling i hverdagen. Gennem film og eksempler fra Gambia møder de unge, der aktivt skaber forandring i deres lokalsamfund, og reflekterer over deres egne muligheder for at gøre det samme.	1. Stoleøvelse (25 min) 2. Hvad er aktivisme? (10 min) 3. Introduktion til Gambia (15 min) 4. Aktivisme i Gambia – poesi (20 min) 5. Aktivisme i Gambia – affaldsindsamling + hjemmeopgave (20 min)
2	Eleverne undersøger, hvordan unge i Danmark skaber forandring gennem aktivisme og fælles handling. Med udgangspunkt i konkrete cases arbejder de med forskellige handlemuligheder og identificerer udfordringer i deres egen hverdag, som kan danne grundlag for et opråb eller en aktion.	1. Opfølgning på hjemmeopgave (20 min) 2. Cases om ungdomsaktivisme i Danmark (40 min) 3. Introduktion til gruppearbejde – brainstorming og valg af emne (30 min)
3	Eleverne omsætter deres refleksioner og idéer til konkrete handlinger ved at udvikle et opråb eller en aktion om en sag, de selv har valgt. Modulet styrker elevernes oplevelse af handlekraft ved at lade dem arbejde kreativt med, hvordan de kan skabe opmærksomhed, engagere andre og bidrage til forandring i deres egen hverdag. Fokus er på processen, samarbejdet og at prøve noget af.	1. Gruppearbejde – arbejdsspørgsmål (30 min) 2. Gruppearbejde – produktion af opråb/aktion (60 min)
4	Eleverne færdiggør og præsenterer deres opråb eller aktion for resten af holdet. Formålet er at give eleverne erfaring med at omsætte idéer til handling, sætte deres stemme i spil og dele deres budskab med andre. Gennem præsentationerne får eleverne indblik i forskellige måder at skabe forandring på og oplever, at demokratisk deltagelse ikke kun handler om holdninger, men også om at handle på dem.	1. Gruppearbejde - færdiggørelse af opråb/aktioner (30 min) 2. I plenum – præsentation af opråb/aktioner (60 min)

Modul 1

Demokrati, aktivisme og Gambia

Beskrivelse

I dette modul arbejder eleverne med deres forståelse af demokrati, deltagelse og forandring. Gennem refleksionsøvelser undersøger de egne perspektiver på demokrati og indflydelse, samtidig med at de får udvidet deres blik på, hvor og hvordan demokrati kommer til udtryk i samfundet.

Eleverne introduceres desuden til livet som ung i Gambia og møder unge mennesker, der engagerer sig i deres lokalsamfund og arbejder for at skabe forandring. Gennem film og dialog får de inspiration til at se demokratisk deltagelse som noget, der kan tage mange former, og de inviteres til at reflektere over deres egne muligheder for at handle og gøre en forskel.

1. Stoleøvelse – 25 minutter

Dan en cirkel med én stol per person (inklusiv underviser). Øvelsen fungerer således, at underviseren kommer med et udsagn. Hvis eleverne er enige, finder de en ny plads. Hvis de er uenige, bliver de siddende. Underviseren rejser sig hver gang, så der altid er en ledig stol i tilfælde af at kun én elev rejser sig. Efter hvert udsagn samles der op i fællesskab. Spørg ind til både dem, der rejser sig, og dem, der bliver siddende.
Du kan som underviser tilpasse udsagnene eller tilføje nye.

Se udsagn på næste side

Udsagn - stoleøvelse

1. I Danmark har vi demokrati
    - Opvarmningsspørgsmål for at teste om alle har forstået reglerne
2. Demokrati handler om mere end at stemme til valg
    - Opfølgning: Hvad kunne det f.eks. være?
3. Demokrati skal holdes ved lige - ellers kan det forsvinde
    - Opfølgning: Hvordan kan man holde demokratiet ved lige?
4. Det er vigtigt at unge deltager i demokratiet
    - Opfølgning: Hvorfor/hvorfor ikke?
5. Der er ting i min hverdag, jeg ville ønske var anderledes
    - Opfølgning: Hvad kunne det være?
6. Jeg har forsøgt eller er lykkes med at forandre ting, jeg var utilfreds med i min hverdag
    - Opfølgning: Hvorfor/hvorfor ikke og hvad?
7. Jeg ser positivt på fremtiden
    - Opfølgning: Hvorfor/hvorfor ikke?
8. Jeg føler at jeg har indflydelse på udviklingen af samfundet
    - Opfølgning: Hvorfor/hvorfor ikke?

DEMOKRATI I AKTION

2. Hvad er aktivisme? – 10 minutter

Lav en kort introduktion til aktivisme som fænomen. Start med at lade eleverne reflektere over, hvad aktivisme er for en størrelse. Lad dem tale med deres sidemakker i 2 minutter. Saml op i plenum. Brug det som afsæt til at definere aktivisme; at nogen handler for at skabe forandring. Giv igen eleverne 2 minutter med deres sidemakker til at komme på eksempler på aktivisme. Saml op i plenum og suppler med flere eksempler. Bind det sammen med elevernes tanker om egen indflydelse på samfundet; man kan altid handle for at skabe forandring.

3. Introduktion til Gambia – 10 minutter

Introducer kort eleverne til Gambia. Mange danske unge kender måske kun lidt til Gambia. Derfor kan det være interessant at starte med at undersøge, hvilke forestillinger eleverne allerede har om landet. Er Gambia et sted, de har hørt om, og i så fald, hvad forbinder de det så med?

Gambia er det mindste land på det afrikanske fastland og ligger i Vestafrika omgivet af Senegal. Landet har omkring 2,8 millioner indbyggere, og over halvdelen af befolkningen er børn og unge. Derfor spiller unge en vigtig rolle i Gambias udvikling, både i dag og i fremtiden. Gambia kaldes et af verdens yngste demokratier, da de i 2017 officielt vristede sig løs af over 20 års diktatur under Yahya Jammeh. Demokratiet er derfor ikke noget, den gambiske befolkning tager for givet, og der er mange ting særligt den unge befolkning stadig kæmper for at forbedre.

Livet som ung i Gambia rummer både udfordringer og muligheder. Mange unge oplever arbejdsløshed, økonomiske begrænsninger og et uddannelsessystem med færre ressourcer end i Danmark. Samtidig er Gambia et land med stærke fællesskaber, et aktivt kulturliv og mange unge, der engagerer sig i deres lokalsamfund, og aktivt kæmper for forandring.

4. Aktivisme i Gambia: Poesi – 20 minutter

Introducer, at eleverne nu skal se nogle eksempler på, hvordan gambiske unge bruger deres demokratiske stemme og kæmper for forandring. Den første film handler om poesi som et demokratisk middel. Videoen kan findes i PowerPointet til Modul 1.

Øvelse: Stil eleverne op på 2 rækker overfor hinanden. De skal nu parvis tale om nedenstående spørgsmål. Giv dem 2 minutter til hvert spørgsmål. Efter hvert spørgsmål træder den ene række et skridt til venstre. Stil hvert spørgsmål 2 gange, og lad skiftevis de to rækker svare.

1. Hvad er det, poesi kan, som en almindelig debat eller diskussion ikke kan?
2. Hvorfor tror I, at unge i Danmark ofte er mere tilbageholdende med at bruge deres stemme?

Opsamling i plenum - hvad snakkede I om?

5. Aktivisme i Gambia: Flag-Up Gambia – 20 minutter

Den næste film handler om en gruppe unge i Gambia, der organiserer sig for at sprede en stærkere nationalfølelse. I filmen samler de affald ind for at forbedre deres omgivelser. Videoen kan findes i PowerPointet til Modul 1.

Præsentation af hjemmeopgave til næste gang: Beskriv et konkret problem i jeres hverdag, som I ikke behøver vente på nogen voksne eller politikere for at gøre noget ved. Eleverne præsenterer i plenum i næste modul.

Modul 2

Ungdomsaktivisme i Danmark

Beskrivelse

Eleverne møder konkrete eksempler på hverdagsnære udfordringer og aktivistiske løsninger fra Danmark og undersøger, hvordan unge skaber forandring i praksis. Gennem cases og refleksionsøvelser får de øjnene op for, at aktivisme kan tage mange former, og at demokratisk handling ikke kun handler om at påvirke politikere, men også om selv at tage initiativ og handle i fællesskab. Modulet skal styrke elevernes oplevelse af handlekraft og hjælpe dem med at identificere konkrete problemer i deres egen hverdag, som de kan arbejde videre med i udviklingen af deres eget opråb eller aktion.

1. Præsentation af hjemmeopgave fra Modul 1 – 20 minutter

Eleverne skriver deres problem på en post-it note, som de hænger op på tavlen.
Læs flere af dem op i plenum og bed løbende forfatterne uddybe.

2. Cases fra unge i Danmark – 40 minutter

Hæng cases op rundt i lokalet - 10 stk. Alternativt lægges de rundt på bordene. Du kan finde casene HER

- Hver gruppe går hen til en case.
- Den arbejder de med i 10-15 minutter
- Opsamling i plenum i 5-10 minutter. Udvælg et par grupper, der læser deres case højt og fortæller, hvad de snakkede om.
- Gentag med nye cases, som eleverne endnu ikke har arbejdet med (der er 10 cases og maks 5 grupper. Dvs. alle cases i anden omgang er nye for alle).

3. Introduktion til gruppearbejdet - 30 min

Eleverne skal i grupper vælge et emne, de ønsker at forandre. Emnet skal være konkret og synligt i deres hverdag. Det kan være indenfor tematikkerne klima, ligestilling, trivsel, uddannelse, økonomisk ulighed eller noget helt andet. Jo mere konkret, jo bedre. Når eleverne har valgt et emne, skal de arbejde på et konkret opråb/aktion. Det skal de vise for klassen den sidste dag. Guide eleverne, så de vælger et emne, der er tæt på dem i deres hverdag, og hjælp dem til at arbejde mod konkrete initiativer/handlinger.

Trin 1 i gruppearbejdet:

Hver gruppe skal brainstorme på et problem, de vil arbejde med. Print en kopi af næste side til hver gruppe.

FIND JERES SAG

I skal vælge et problem, I gerne vil gøre noget ved. Tænk på noget, der er synligt i jeres hverdag, og som I faktisk har mulighed for at påvirke.
Jo mere konkret problemet er, jo mere sandsynligt er det, at I kan forandre det. Målet er at lave et opråb eller en aktion, der sætter fokus på problemet eller bidrager til at løse det.

Spørg jer selv:

- Hvad irriterer, frustrerer eller undrer os i vores hverdag?
- Hvem bliver påvirket af det?
- Er det noget, vi selv kan gøre noget ved eller skabe fokus på?
- Hvad kunne være det første skridt allerede i dag?
- Er der noget, vi er gode til/brænder for, som vi kan bruge til at skabe opmærksomhed omkring problemet?

Lad jer inspirere af de cases, I har arbejdet med, og de eksempler, I selv har fundet tidligere.

Store emner er svære at handle på, f.eks.:
- Klimakrisen
- Sociale medier
- Mistrivsel blandt unge

Gør dem konkrete, f.eks.:
- Mere vegetarisk mad på skolen
- Mobilfri fællesarrangementer i klassen
- Mindre eksamenspres på skolen

Husk

Målet er ikke at løse hele verdens problemer. Målet er at finde et sted, hvor I kan begynde.

DEMOKRATI I AKTION

Modul 3

Gruppearbejde med aktioner/opråb

Beskrivelse

Eleverne omsætter deres refleksioner og idéer til konkrete handlinger ved at udvikle et opråb eller en aktion om en sag, de selv har valgt. Modulet styrker elevernes oplevelse af handlekraft ved at lade dem arbejde kreativt med, hvordan de kan skabe opmærksomhed, engagere andre og bidrage til forandring i deres egen hverdag. Fokus er på processen, samarbejdet og at prøve noget af.

1. Gruppearbejde: arbejdsspørgsmål – 30 minutter

Eleverne besvarer arbejdsspørgsmål i deres grupper. Print en kopi af næste side til hver gruppe.

2. Gruppearbejde: lav et opråb – 60 minutter

Eleverne begynder at producere noget konkret til fremlæggelsen. Husk at det meget gerne må være noget, de gør "i virkeligheden", og ikke kun en fremlæggelse.

LAV ET OPRÅB

Arbejdsspørgsmål

1. Hvad er problemet?
   - Hvor ser I det helt konkret i jeres hverdag?
2. Hvad vil I gerne ændre?
   - Hvordan skal det være i stedet?
3. Hvem kan være med?
   - Hvem kunne tænkes også at synes, at det her er vigtigt?
4. Hvem kan gøre noget ved problemet?
   - Er det jer selv, jeres klasse, skolen, kommunen eller nogen andre?
5. Hvad er jeres første skridt?
   - Hvad kan I gøre allerede i dag?
6. Hvordan får I folk til at lægge mærke til det?
   - Hvordan gør I jeres budskab svært at ignorere?

Mulige former

Plakatkampagne

Video til sociale medier

Digt, rap eller sang

Brev eller video til beslutningstagere

Underskriftsindsamling og efterfølgende handling

Kreativ aktion eller happening

Kampagne på skolen

Noget helt andet

Husk!

Det vigtigste er ikke at lave det perfekte opråb. Det vigtigste er at prøve at handle på noget, I gerne vil forandre.

DEMOKRATI I AKTION

Modul 4

Præsentation af aktion/opråb

Beskrivelse

Eleverne færdiggør og præsenterer deres opråb eller aktion for resten af klassen. Formålet er at give eleverne erfaring med at omsætte idéer til handling, sætte deres stemme i spil og dele deres budskab med andre. Gennem præsentationerne får eleverne indblik i forskellige måder at skabe forandring på og oplever, at demokratisk deltagelse ikke kun handler om holdninger, men også om at handle på dem.

1. Gruppearbejde: færdiggør aktioner/opråb – 30 minutter

Lad eleverne færdiggøre deres aktioner/opråb.

2. Præsentation af aktioner/opråb i plenum – 60 minutter

Grupperne skiftes til at præsentere deres aktioner/opråb i plenum. Giv plads til refleksioner og spørgsmål fra resten af klassen efter hver præsentation.